Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 28 (566) Неділя, дня 20. липня 1930. Рік XII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРҐАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., піврічно 3 зол., чвертьрічно Для Чехії на рік — 72 к. ч., ½ — 40 к. ч., ¼ — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, ½ — 35 ф., ¼ — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, ½ — 6 мк., ¼ — 3·50 мк. Для Бельґії — 90 б. ф. річно, ½ — 50 б. ф. ¼ — 30 б. ф. Для Америки 2½ ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошпо. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Загублений міт.

I.

З. П. — Чи памятаєте, що не так давно — всього перед десятьма літами — на Українських Землях, західних і східних горіла високим гарячим полумям *українська національно-визвольна революція?*

Чи памятаєте великі дні всенародного зриву, весь отой вибухнувший патос національного пробудження? Чи памятаєте, що після кошмарних століть поневолення ми заходились будувати свою, власну, українську державність? Чи памятаєте, що після століть невільного і часто також добровільного ганьблячого рабства, ми, Українці зіпхнуті до ролі хахлів, малоросів, русинів і інших „тирольців сходу“, зривом отим знова добули право носити свою власну зброю, отже привілей, що споконвіку ушляхетнює і підносить народи до висоти людей свобідних? Чи памятаєте Березень 1917 р. і Листопад 1918 р.? Або наші революційні бої, змагання зі займанцями, наше лицарське вояцтво і цілопалення українських гекатомб на олтарах революції? Чи памятаєте...?

А в тім! Що за питання?! А вжеж — до біса — памятаємо! Адже що року святкуємо десятки пропамятних днів, лаштуємо обходи, ходимо цілими прощами на стрілецькі могили, пишемо річницеві статі, видаємо книжки і спомини, адже вже знова снуємо і плекаємо українську визвольну леґенду. Іменно: *леґенду*! Але що означає властиво це слово в практиці нашого сучасного життя? Оте, що всього десять літ пізніще, ціла ота крівава визвольна українська епопея, знова переміняється в традиційну українську історичну пісню, яких маємо так богато, замість мати — свою власну державу. Чим властиво покінчились наші Княжі часи, потім Галицька і Литовсько-руська державність, Козаччина, Хмельниччина, Гетьманщина? Все новим поневоленням і новими піснями. Нині маємо чергове поневолення і нові пісні про нездійснену козацьку славу. Чи її памятаємо? А вжеж! Але досить пісень! Питаймо про реальне визвольне діло:

Що залишилось нині з усього того, що творилось на Соборній Україні перед десятьма літами? І що в звязку з тим, робимо тепер, в нашій реальній політиці, в нашім громадськім орґанізованім життю, щоби міт перестав бути мітом а зробився вловимою державною дійсністю.

II.

Не будемо тим разом говорити про Наддніпрянську Україну, а радше даймо відповідь про стан визвольної справи на Заході наших Земель, бо тут можемо оперувати більш пригожими для справдження поняттями. І знова мусимо питати:

Чи памятаєте Листопад 1918 р., боротьбу за Львів, відворот в літі 1919, Чортків і велику побідну українську контрофензиву? А потім, після заломання галицького збройного фронту, самочинну всенародню орґанізацію національного спротиву, великі незабутні роки безкомпромісової опозиції; чи памятаєте цілий ряд масових відборонних акцій аж до 14 березня 1923 р. і ще довгі місяці після березня? Чи памятаєте боротьбу за Українські Високі Школи, збойкотовані вибори і конскрипції, оті дні коли наша молодь горіла великим одушевленим політичним хотінням, осінь 1922 р., патос відновлювання національного життя на місцях, оту велику моральну і матеріяльну мобілізацію єдиного західньоукраїнського всенаціонального боєвого політичного фронту, чи памятаєте цей невичерпаний велитенський капітал всенароднього довіря до свого політичного проводу, беззастережний послух і дисціпліну на місцях, готовість мас піти на все, чи памятаєте.. Можнаб ще далі питати, відновлювати спомини.

Що сталось з тим всім? Де поділось? Боєвість, ентузіязм, революційне напняття, боротьба, довіря і послух мас, існовання політичного проводу? Минуло заледви кілька літ, що з цього фронту залишилось нині? Що сталось зі західньо-українською боєво-визвольною ідеєю — яка лежала в підставі всіх наших змагань в рр. 1919 — 1924? Хто, яка політична орґанізація продовжує ті традиції і є реальним носієм і орґанізатором тих ідей? І чи взагалі існує?

Слід нині з усею рішучістю ставити ті питання. Бо-ж коли споглянути на наш теперішній західньоукраїнський національно-політичний краєвид, просто не хочеться вірити що ледви перед кількома літами, Західні Землі стояли в огнях затяжного і завзятого визвольного змагання. Боєвий міт щез майже зовсім а суспільність потонула в сірій прозі дрібного обивательського патентованого життя, без поривів, без змагань за побіду тої чи іншої ідеї, усе вернуло як бувало, включно до віч з проблєматикою цін за кільо соли і уцілування ручок пані добродійки.

III.

На протязі кількох літ переведено в краю, на верхах і місцях здається безприкладну в цілій історії моральну і матеріяльну демобілізацію колишнього боєво-опозиційного визвольного фронту. І не тільки розбито цей фронт на ряд інтриґуючих на всі боки проти себе і всіх і вся партійних і особистих отаманій, але посеред цього всього, взагалі зліквідовано на довгі роки всяку можливість відновлення зорґанізованої національно-визвольної акції.

Після 14 березня 1923 р. ота акція не могла на довшу мету втриматись лише в стані самочинної всенародньої опозиції, але в наступаючій політичній діференціяції на Західних Землях мусіла знайти собі зорґанізовану політичну форму. В силу заїснувавших умов мусіла бути сотворена політична орґанізація крайнє опозиційного, визвольного типу, яка булаб висловом української безкомпромісової волі, до власного державного існування і яка зосереджувалаб в собі сили і яскраво наставлені елєменти, здібні це визвольне завдання здійснити. Єдине що було тоді і є ще й досі на потребу, — *створити і зберігти політичну суверенність українських безкомпромісових самостійницьких елементів згуртованих у власній наявній політичній орґанізації.* Того рода орґанізація малаб збирати в собі, орґанізувати, продовжувати, надавати напрямок і капіталізувати весь отой визвольний порив, якого свідками і співтворцями ми були на З. Землях в 1918/24 рр. Як первопочин до того рода політичної орґанізації повстала свого часу „Заграва“. Одначе не довго довелось „Заграві“ бути переємницею ідей великої української революції і орґанізаторкою дальшого активного розгортання визвольної справи. Сталось так, що провід цього орґанізованого руху вже в самих початках дістався щасливо до рук людей, які не тільки, скрутили карк „Заграві“ а з нею взагалі орґанізаційним первопочинам визвольницького руху, але в дадатку поле визвольного змагання замінили на політичний базар а саму ідею визволення на дрібне крамарство т. зв. „орґанічною“ і „конструктивною“ „реальною політикою“. Після програної 14. березня 1923 р. в підставу політ. структури Західніх Земель лягло розформовання єдиного опозиційного українського фронту на кілька партій і сотворення УНДА через обєднання деяких загравістичних „революційних“ елєментів в „трудовиками“ тобто давною галицькою національною демократією і іншими міщанськими і клєрикальними чинниками. Властива демобілізація національно-визвольного фронту якраз і почалась з повстанням УНДО-ння і разом з тим кількалітня уже політична комедія ундівщини, з усіми її послами, політичним безголовям, реальною політикою і цілковитим обезвладненням в ідеольоґічному, орґанізаційному, програмовому і тактичному відношенню. Цілу відповідь на поставлене попереду питання — „що сталось зі західньоукраїнською боєво-визвольною ідеєю“ — можна найти лише в кількалітній історії, фатального в своїх наслідках ундівського обєднання революціонізму з опортунізмом згль. угодовщиною.

IV.

Було це з боку прінціпальних елєментів, що почали кристалізуватись довкруги „Заграви“ попросту непростимою помилкою, входити до обєднання з елєментами їм цілковито протилежними. В наслідках це обезвладнило і одних і других. Засадниче противенство внутрі УНДА випливало природомірно зі структури ґрунту; був, існує і далі існуватиме на З. Землях елємент всякого рода „конструктивістів“, „позитивістів“ і „орґанічників“ (що так назвемо прихильників тзв. „орґанічної праці“), які в перспективах довшого перебування під Польщею мусіли піти і пішли по лінії найменшого спротиву, попросту по лінії „неуділюваннясь“ і опортунізму, а чим далі, тим більш яскравої угодовщини. Для тих людей 14. березень був справжньою межею. Належать туди передовсім подавляючі кадри інтеліґенції більш чи менш залежні від держави, люди на посадах і інші радники, деякі круги тісно звязаного з Римом духовенства, матеріяльно заможніщі і взагалі буржуазні елєменти, які уже по своїй соціяльній натурі не виносять революційности і всяку мету, навіть власну державність, хочуть „здобути конструктивними засобами“. Першим симптомом тих назріваючих опортуністичних тенденцій була свого часу „автономістична резолюція“; вона зі самого початку позначувала дальший неминучий угодовий шлях ундівської „орґанічної“ і „конструктивної“ праці. Первородний гріх Загравістів — або говорім яскравіще — гріх паліївщини полягав в тому, що замість з усею натугою орґанізувати прінціпіяльні і здібні для визвольної акції елєменти на місцях, вони увійшли в спілку зі скритою в той час але вже існуючою в потенції угодовщиною. Це ніби була ота „велика ідея“ посла на сойм Річипосполитої Дмитра Паліїва: йти на обєднання з іншими ґрупами для того, щоби їх опанувати і осьтак „зберігти фронт великої опозиції“. Одначе на практиці „получилось“ трохи не так; згодом витворився стан, що з одного боку „прінціпіяльна“ Паліївщина не була в стані „взяти за лоба“ ціле УНДО і затримати опортуністів в однім „революційнім“ фронті, а з другого боку, опортуністи втягнувши паліївщину на манівці „реальної“ „конструктивної“ і „орґанічної“ праці, не дозволили їй зорґанізувати ударну визвольницьку силу на місцях. Натомість велика укр. визвольницька ідея зістала розміняна на посольські дієти, коровячі ґазети і інші „орґанічні“ гоцкі-кльоцкі. Якраз шлях від „Заграви“ аж до коровячої ґазети показує оту ґрандіозну лінію „підйому на вершки прінціпіялізму, націоналізму і революціонізму“.

Зрештоюж шлях „революціонізовання“ УНДО-ння довів до його повного обезвладнення, бо ніколи воно не могло здобутись ані на жадну рішуче прінціпіяльну ані теж на опортуністичну лінію. Чи може УНДО законтувати за собою на протязі цілих років хочби якусь одну політичну акцію в краю чи закордоном, хочби найменшого і найбільш невинного розміру? Ні! Щонебудь? Якусь шкільну, самоурядну чи штрайкову акцію? Ні. Нічого. Тотеж завмерло і мусіло завмерти *політичне* життя на місцях і також міцно шкутильгає життя громадське і орґанізаційне, яке не має за собою жадної рушійної політичної ідеї. Так обезвладнено себе і довершено демобілізацію.

V.

Крім цього, тільки паліївщина, яка не мала нічого розумніщого до роботи, як орґанізовання „націоналістичної“ опозиції в Унді, може собі приписати заслугу, що згодом, п. конзуль Ґеорґ Лапчинський мав можливість капіталізувати в краю для себе обезголовлений революціонізм і бути орґанізатором... української національної іриденти. Капітал революції прибрали до рук всякі ліві уґруповання, бо треба собі з цього здати справу, що всі оті сельроби, радянофіли, сили і упіпи могли широко роспустити в краю коріння лише тому, що ідею чинної визвольної справи перенесено з місць на соймовий ґрунт а потім на базар орґанічної політики, де торгується посадами, редакціями, синекурами і іншими секретарятами по Земельних Банках. Твердимо, що ті партії зростають не по силі своїх виключно симпатій до радянства, але передовсім на ґрунті народнього ресентименту до займанців.

Нині це являється завданням майже понад міру людських сил знова зібрати в одну цілість бодай частину тих боєвих українських політичних сил, що до 1923/4 р. тримали великий фронт визволення і відборони. Все це розсипалось, порозбігалось з передових позицій, позашивалось в ріжні провінціональні дебри і інші кооперативи; дехто зломив шпаду і пішов в опортуністи, богато повтікало на ліво де пан конзуль презентував монополь на національну революцію, а подавляюча решта — за окрім рідких одиниць — позасипляла тяжким оловяним сном. Щоби не довелось в огні та окраденим пробудитись! Найвища пора стрепенутись. Досить пісень і леґенд. Треба робити реальне визвольне діло. Гряде великий час.

В. БОГУШ.

„Паневропа“ за проєктом Бріяна.

Кілька років тому за ініціятивою Ліґи Націй відбулася в Женеві світова господарська конференція, головним завданням якої було вишукати засоби та шляхи для ліквідації чи принаймні повільного зменшення хронічної господарської кризи. Ця спроба Ліґи Націй з ріжних причин не принесла ніяких практичних наслідків. Мало того за останні два роки господарське безладдя в Европі ще більше заплуталося. Це тому, що також у Злучених Державах до певної міри несподівано, вибухла дуже гостра господарська криза, ускладнивши ще більше тяжке господарське становище Европи.

Таке безвихідне становище примушує Европу шукати порятунку принаймні для себе. І от французький міністр закордонних справ Бріян виробив свій проєкт паневропейського порозуміння на засаді господарського та політичного співробітництва европейських націй з метою не лише господарського самопорятунку Европи, а також її політичної консолідації на підставах сучасного „статуєво“.

Цілком зрозуміло, що Бріян має намір використати нинішнє господарське безладдя в Европі для реалізації певних французьких плянів на міжнародній арені, бо сьогодня Франція є наче оазою у европейській господарській пустині. Себто Бріян на підставі свого проєкту паневропейського обєднання намагається досягнути устійнення сучасного політичного стану в Европі та добитися таким робом тих ґарантій безпеки для Франції, яких не вдалося їй забезпечити собі на підставі версальського мирового трактату.

Звичайно булоб помилкою уважати, що Европа буде в стані розвязати власну господарську крізу без належного устійнення політичних відносин поміж европейськими країнами. Проте виразна тенденція Франції цілком узалежнити ідею господарського відродження Европи від переведення в життя певної політичної концепції надзвичайно обтяжує й без того дуже заплутану проблєму тісного господарського співробітництва европейських держав.

Адже всім відомо, що мирові диктати бувшої Антанти спричинились до народження нових та посилення старих політичних антаґонізмів. Тому змагання Франції та її спільників усякою ціною закріпити на довший час нинішний політичний стан в Европі, зустрічає цілком зрозумілий спротив з боку таких держав як Німеччина, Італія, Мадярщина, Болгарія та інші. Далі не слід забувати, що сама ідея господарського обєднання Европи викликає серіозні побоювання в

хліборобських европеських країнах, бо останні, при певних обставинах моглиб опинитися в ще більшій залежности від промислових европейських країн, як це є сьогодня.

Щоправда проєкт Бріяна бере на увагу всі ці труднощі, а тому в дуже загальній формі та обережно ставить питання про можливість паневропейського обєднання. Бріян узяв лише ідею так званої паневропейської спілки, яку проповідують „паневропейці“ на чолі з п. Куденгове-Калєргі, але його проєкт паневропейського обєднання побудований на тих засадах, на яких орґанізувалася Ліґа Націй. На погляд Бріяна Ліґа Націй, до складу якої належить більш половини позаевропейських націй не може, як належить, займатися ріжними цілком европейськими справами, а тому необхідно утворити ще одну чисто европейську орґанізацію, яка працювалаб спільно з Ліґою Націй, бо таким робом Европа скорше й легше досягне замирення та господарської консолідації, що в свою чергу спричиниться до загального господарського устійнення, як також зміцнить змагання до сталого миру у світовому масштабі.

Рахуючись з думкою, що цей проєкт паневропейського обєднання може викликати ріжні підозріння в країнах, що не мають належати до Паневропи, Бріян підкреслює, що його проєкт не має в собі ніяких ворожих плянів супроти Злучених Держав, Совітського Союзу чи хочби Британської Імперії, а навпаки є певним етапом до загального замирення та господарського піднесення як Европи, так і цілого світу.

Як відомо, всі европейські країни повинні дати свою засадничу відповідь на пропозицію Бріяна не пізнійше 15. липня біжучого року. Проте вже й нині вияснилось, що Італія, Мадярщина та ще деякі держави цілком неґативно поставились, до проєкту Бріяна, переважно з політичних міркувань. Таксамо Великобританія та деякі хліборобські країни Европи не виявляють свойого бажання належати до паневропейського обєднання головним чином з господарських міркувань.

Отже нема сумніву, що нинішний проєкт не здобуде собі сподіваного успіху, що він або зазнає ще кардинальних змін або й зовсім буде похований в архіві Ліґи Націй. Між іншим в колах відповідальних керовників Секретаріяту Ліґи Націй запанувало до певної міри небезпідставне побоювання, що проєкт Бріяна, за деяких обставин може стати тим тараном, що розсадить саму Ліґу Націй, або перетворить її в европейську замісць світової, бо вже й тепер европейські справи грають домінуючу ролю у працях Ліґи Націй.

Характерно, що такі проблєми, як кольоніяльна або національна зовсім не узгляднені проєктом Бріяна, а тимчасом вони являються може найголовніщою перешкодою для переведення в життя концепцій паневропейського обєднання. Українська нація нині теж знаходиться в кольоніяльному становищі під режімом кількох окупантів. Цей факт виразно диктує нам зайняти цілком неґативне відношення до всяких проєктів замирення та господарського устійнення, оскільки вони не узгляднюють інтересів української нації. Лише Українці мрійники та хуторяне пацифісти можуть витрачати час і енерґію на марну працю у всяких Уніях Товариств для Ліґи Націй або у паневропейських спілках.

Ні, українська нація лише збройною силою здобуде собі волю та утворить Суверенну Соборну Державу. Тому ми повинні всюди виразно та непохитно зазначати, що українська нація до того часу зовсім не зацікавлена у всяких подібних проєктах замирення.

Відповідь Драгоманівцям з „Нашої Думки“.*)

Не будемо відповідати в справі захоплення молоді „націоналізмом“ як „модою“. Для декого мода певно має рішаюче значіння, бо якже інакше пояснити собі псевдонім автора статті „національний соціяліст“ чи то пак: „соціяліст“?

„Чи потрібує Україна *нової*, чи доброї програми?“ питає автор. Думаємо, що *доброї*, а вона буде *обовязково* нова бо всякий програм *відбиває* погляди творців, а випробовується в боротьбі. Боротьбу ми програли завдяки помилкам які зробили наші *політики додержуючися приписів тих програм, в основі котрих лежав світогляд Драгоманова* (навіть і в ундівському, так!) Отже мусимо ревідувати той світогляд, не тому що він став старим, а тому що він був *шкідливий* і хибний.

Тепер підходимо до питання автора, „що зі світогляду Франка, годиться на смітник, що *перестаріло* з основних тез Драгоманова?“

Перед тим як відповідати на се питання зазначую, я свідомий цілком, що питання поставлене просто з демаґоґічною метою, бо авторові передовці як і редакції Нашої Думки цілком *не залежить* на відповіді бо вона *правди* знати свідомо не *хоче*!

Слідуюче речення в якому читаємо що „відкидається загальними фразами все надбання нації а взамін „не ставиться *нічого*“ підтверджує мій погляд, бо хто шукав істини — той міг прочитати хоча б критику ідей Драгоманова в „Підставах нашої політики“ або „Націоналізм“ Донцова, критику *річеву і докладну* і там же міг знайти, *що ставиться* в замін тих думок!

Дальше автор каже, що йому „терпцю не стає“ коли де-хто робить з Драгоманова карикатуру. Думаю, що карикатуру роблять з нього саме Драгоманівці.

Бо чомуж у автора та його однодумців в основних тезах найшли місце лише де-які думки Драгоманова, а інші, *„більш основні“* — туди не дістались? Отже наприклад:

1. „Патріотизм місцевий не виключає патріотизму общеруського“.

2. Не варто здобувати *тільки* державну волю і спілку й тоді колиб справді довелося людям української породи добути се, через велике повстання і криваву війну (М. Лозинск ст. 23)

3) „Вільними можуть бути тільки маленькі держави або ліпше сказати громади т-ва (ст. 28) і від.

4. „Відділення України від інших *частин* Росії це справа *не тільки* дуже трудна коли не неможлива, але при певних умовах *зовсім не потрібна*. (Крім інших резонів, як недостаток природніх границь і змішане в багатьох місцевостях населення — проти такого сепаратизму промовляє те, що укр. населення булоб позбавлене запасних земель для польонізації“) (ст. 58 і від.)

5. „Свідомість трудности і зайвости сепаратизму дає запоруку, що люде які присвятилися визволенню укр. народу будуть найгорячіщими прихильниками перебудови цілої Росії“.

6. „Я не бачу ґрунту для політики державного сепаратизму України від Росії, а крім того бачу багато спільних інтересім між Українцями і Росією“ (Чуд. думки VI).

7. „В прінціпі не маю нічого проти сепаратизму бо не тільки в прінціпі всяка нація, чи племя має право на окрему державу, але навіть село“ (ст. 43 листи).

8 „Шевченко не може примусити образованих українців, не признати Пушкина і Лермонтова *за рідніх* їм поетів.

9. „Присяга Б. Хмельницького цареві восточному була актом не тільки натуральним, але цілком *національним* (Листи на Надн. ст. 20). Отже бачимо, що коли навіть в Женевській програмі і була мова про „самостійність“ вільних громад України то се лише тому, що „кожде село має право на самостійність“, а ті громади були теріторіяльні одиниці які творилися так щоб часто забеспечити інтереси напр. Румунів, а не Українців. (Одеська округа).

Словом щось таке назразок „районів“ сучасної окупованої України лише „безначальних“.

Сих думок і безліч інших „чемно“ не згадує автор статті, а саме такі думки як 4, 5, 6, 7 і 9 *лягли в основу* політики Центральної Ради і спричинилися до розбиття українського руху. Прочитайте ріжні „резолюції“ фракції Ц. Р., промови міністрів і ген. секретарів — і там віднайдете ті думки!

Автор статті свідомо про них не згадує ніби про „практичні“, хоча ясно *з них самих* і з тої шкоди яку вони вже зробили, що сі думки є *прінціпові* і навіть тоді були *неправильні*, навіть тоді викликали полєміку (Б. Хмельницький зносинами зі Шведами і в листах та промовах *підкреслював* що *не вважав* Переяславської угоди „актом національним“ а Шевченко саме за сей акт неслушно ганьбив Хмельницького!)

Яким же методом послуговується крутій-соціяліст з „Нашої Думки“?..

Таким яким можна зробити навіть Леніна пророком „Нової України“.

Се робиться так: — пишемо: Правда, Ленін для *тодішніх* обставин, щоб оборонити від чужого німецького а потім антантського визиску прислав на Україну московські війська, але основні тези його науки такі:

1. Кожна нація має право на самоозначення аж до відділення.

2. Навчання має бути загальне, безплатне і обовязкове.

3. Має бути скасований всякий визиск і т. д.

Ми дуже булиб раді якби хто опрокинув повищі *основні* думки Леніна? „Але нам здається, що охочих стати до дискусії в такій серйозній площині буде мало“!

Се метод „Нашої думки“. Додамо ще, що автор замітки „Що пишуть і говорять“ свідомо переїначив слова Драгоманова (Московський царат — заступлено Росією, недокінчені цитати, тощо), а також безсоромно пробреханий зміст і думки реферату Донцова ще з 1913 року. Певно зле з Драгоманівцями коли мусять хапатися брехні оборони того хто, як пише Лозинський здобув почесне імя „творця першої *російської* конституційної теорії“ будучи також і редактором орґану лібералів російських — „Вольное Слово“.

Хай ліпше скажуть Драгоманівські крутії чому за часів Драгоманова було для нього, виходячи з *тодішніх* обставин реальною річею *пропаґувати* анархічний соціялізм Прудона й Бакуніна та *безначальство* і федералізм, чи тому, що це було „скорше“ здійсниме чи може мало більше прихильників „що не словом тільки, а ділом“ боролися за здійснення?

Націоналіст.

*) „Наша Думка“, орґан радикальної партії, виходить два рази в місяць в Тернополі

НОВІ КНИЖКИ.

РОЗБУДОВА НАЦІЇ. *Орґан Проводу Українських Націоналістів.* Річник III. травень—червень 1930. число 5–6 (29–30). ЗМІСТ: 1. *Осип Твердовський* — некрольоґ. 2. *Генерал М. Капустянський:* Симон Петлюра. 3. *Володимир Мартинець:* Українська справа та її зовнішнє ставлення. 4. *Г. Кірхнер фон Ліліенкірх:* Україна і Німеччина. 5. *Др. Остап Грицай:* Жорж Клемансо. 6. *Г. Гришко:* 1917. рік в Одесі. 7. *Звідомлення Проводу Українських Націоналістів* ч. 2. 8. *Плян праці Ідеольоґічної Референтури Проводу Українських Націоналістів.* 9. *Я. Д.:* Колєктивізація, 10. *Б. Дніпрянський:* Польща й можливости війни на Сході. 11. *Е. Онацький:* На міжнародні теми. 12. *Уенерівцям до альбому.* 13. *Угодові алярми.* 14. *Єретичні думки.* 15. *Від Редакції.*

Ф. КРУШИНСЬКИЙ. 4)

ГЕРОЇ ЗАКАМАРКІВ.

(Сучасний український вертеп).

2.

Вячеслав Прокопович.

Другим видатним героєм сучасного українського вертепу є Вячеслав Константинович Прокопович. Перший, так би сказати, сталий кандидат на „тимчасового головного отамана“. І можливо що і він діждеться своєї черги, бо має на це багато даних: не пє горілки.

Найбільшою-ж прикметою Вячеслава Константиновича є, було й назавше буде те, що він завзятий федераліст, або с-ф. в скороченні. Причім, він в них своїх політичних переконаннях настільки завзятий, що для нього зовсім байдуже з ким федеруватися, аби тільки федеруватися, тоб-то: аби тільки жила сама ідея федерації. Чи з Миколою II, чи з ґен. Красновим, чи з Польщею — для його байдуже. Наскрізь ідейна людина.

Вірний до гробу цій своїй ідеї, в часі української революції 1917 року не бажав багато — тільки заведення маґдебурського права на Україні. Був, як і всі федералісти, проти повстання проти Скоропадського в 1918 р. й С. Петлюру вважав карою Божою за гріхи України. А в 1920 році рішив, що годі ходити в Святошин по борошно, а з лісу аж під Бояркою носити дрова — треба й кращої долі пошукати. Тим більше, що йому всміхнувся аж міністерський портфель.

Політичну карєру в ширшому розумінні зробив він на маґдебурському праві, коли так можна висловитися. Якби не це право на Україні в 18 стол. не булоб у нас сьогодня премєр міністра. Дійсно він є знавець цього діла і поза цим він нічим в політиці не інтересувався. Вважає, може і справедливо, що як би завести на Україні це право, як це було двіста літ тому назад — то всяке лихо б щезло, й може навіть большевиків би тоді дідько в очереті задушив. Все можливо, тому можливо, що і це б сталося, як би на Україні вдалося йому оте право запровадити.

Ні для кого не є таємницею, що Вячеслав Константинович за всяку ціну намагається залічити і себе до числа особистих приятелів покійного Головного Отамана С. Петлюри. Особливо горяче старається він це показати вже після смерти Отамана.

А факти дійсно промовляють за тим, що з поміж с.-ф. було дещо в Отамана приятелів. Це не підлягає жадному сумніву. Одним з блищих людей с.-ф. партії був у Варшаві (Отаман був тоді на першому вигнані — грудень 1919 р., та жив на Алеї Руж) колись Павло Зайців, а в цього останнього була дружина московської культури, що приїхала була з Харкова в кінці 1919 р. отруїти покійного Отамана. Лише зовсім припадково був Отаман тоді урятований від цієї спроби, першої спроби комуністичного інтернаціоналу. А позатим, дійсно було в Отамана двох приятелів за життя. Першим був Андрій Лівицький, другим — Прокопович. Перший доглядав, такби сказати, політичних справ зовнішнього порядку, другий — такихже справ внутрішнього порядку. І обидва в міру своїх сил та здібностей помагали С. Петлюрі утримати інтерес до української ідеї на поверхні міжнародного життя, так і будити жертвенність та віру в неї серед української еміґрації.

Андрій Миколаєвич своє завдання, як завше виконував блискуче: врешті решт нашою справою, ніхто крім польської дефензиви не цікавиться. Особливо треба відмітити його останню спробу політично-дипльоматичного характеру. А точніще лебедину пісню колишньої слави. Отож, було це в 1921 році. Польща заключила мир з большевиками, установила хороші границі й начхала на всякі договори з Лівицьким. Але що кожда добра справа потрібує, аби сховати як слід кінці в воду, попросила польська сторона Андрія Миколаєвича, аби для скріплення польсько-української приязні, він написав такого папірця, що мовляв обставини склалися так, що Польща мусіла заключити мир з большевиками й що Уряд У.Н.Р. нічого проти цього миру й кордонів не має, з ними погоджується та що на будуче стара польсько-українська згода лишається в старій силі. За це Андрію Миколаєвичу обіцяно було 75 міліон. марок у тодішній валюті, яко відступне.

Андрій Миколаєвич чоловік розважний, лоба ніколи не підставляє дурно, рішив, що все одно нічого не вдієш, бачили очі, що купували... Сів, написав папір у доброму тоні, що мовляв історія лицем обернулася до вас, другим боком до нас, отже хай живе ще раз наша випробувана приязнь... І передавши папір з рук в руки, одержав — велику дулю. Забув у осені, що в літі того самого року Пілсудський відмовився видати, з українського депозиту гроші, коли їх квітуватиме Андрій Лівицький!... Вимагав аби хтось інший цім займався.

Опісля обставини склалися так, що Головний Отаман мусів покинути Польщу. Цим коштом Пілсудський заокруглював свою побіду над большевиками. Отаманові виписано паспорта на імя Х., посаджено наспіх до ваґону й придано до товариства Вячеслава Прокоповича. Тоб-то один приятель рішив, що його роля скінчилася, і надалі хай її виконує другий. Вячеслав Константинович приступив з гідністю до виконання своєї ролі. Шлях лежав на Париж. Правда, шлях цей був довгий, чомусь аж через Будапешт. Не можна сказати щоб Прокопович був поганим товаришем у дорозі. Зовсім ні... Навпаки... він докладав усіх зусиль, аби цю мандрівку Отаманові якнайбільш осолодити, й в Будапешті наприклад цілих два тижні годував Отамана рижом з молоком. Розуміється, що до молока і рижу сипалося трохи цукру. Дивуватися не доводиться, бо цей саме риж їв Прокопович. При всіх своїх високих здібностях професора ґімназії, найкращого знавця маґдебурського права, премєр-міністра Уряду У.Н.Р., стовпа і мозку с.-ф. партії — не міг він навіть на оселедця здобутися, бо не мав під рукою жадного з міністрів. Але треба і за це подякувати, не тільки йому, Прокоповичові, але й цілому кабінетові міністрів У.Н.Р. що не дали Отаманові ще в дорозі до Парижа загинути.

Отаман всеж таки доїхав до Парижа, до того Парижа, куди він навіть підчас боротьби на Україні нераз поривався, де відкривалися для нього широкі можливости роботи, де треба було і справді попрацювати. Завше говорив, що вигнання — найкращий терен для ідейної роботи.

А в першу чергу Отаман задумав орґанізувати українську ґазету, аби за поміччю преси звязатися з цілою нашою еміґрацією й оцінюючи та фіксуючи здобутки в минулому, ставити завдання на майбутнє. В тій цілі почав творити „Тризуба“, для чого виробив найдокладніщий плян і широкі засади для переведення його в життя. Закроїв ґазету на широку скалю, яко будучого виразника волі найширших кол української еміґрації, до співпраці намітив притягти найширше коло співробітників, виробив основи великої політичної акції, якуб вела вся українська преса за кордоном без огляду на політичні ріжниці. Мав улити життєтворчого духа в душну і отруйливу атмосферу, котру день за днем сіяв на еміґрації збанкротований кабінет міністрів Лівицьких, Прокоповичів та інших політичних трупів.

Отаман ставав на чоло міжнародньої акції для виборення незалежности України. Але риж з молоком не давав Прокоповичові спокою. Він рішив, що „як я тебе вигодував, так я тебе і вбю“, як колись Тарас Бульба. І почав помагати насамперед з „Тризубом“. Швидко ціла справа з ґазетою зійшла на нівець.

Прокопович у першу чергу вимагав для себе рішаючої ролі в цій справі. І не тільки загрозив димісією, опозицією і тд., але й на засіданнях влаштовував дикі сцени. Справа гальмувалася, звужувалася, і замість орґану гідного української еміґрації почала виходити обдріпана ганчірка, нудна і песимістична балаканина, вузько-лоба і всіх ненавидяща міщанська ґазета.

Якраз до того часу відноситься чистосердечне признання Ольги Опанасівної, дружини Головного Отамана, в її листі до шваґра Олександра Васильовича: „...Сіма (Симон Васильович Ф. К.) з отих засідань в Парижі приходить змучений і прибитий до того, що хапається за голову та тільки і може сказати: ох, якіж є гидкі, злочинні людці“... Ось тут і треба шукати пояснення, чому незадовго перед смертю Отаман почав уникати стцих людців, і все більше і більше обмежував круг своїх зносин з людьми. А требаж знати, що Отаман любив добре товариство, розумні спокійні бесіди та спільний обмін думок.

Ще одним вславився Прокопович — це орґанізацією процесу над убійником Отамана і своїми зізнаннями на тому процесі. Очевидці оповідають, що благословилиб ту хвилину в своєму житті, якби підчас зізнань Прокоповича на суді розступилася земля і всіх проковтнула, — такі огидні, понижуючі були ці зізнання.

Після ганебно програного процесу, Прокопович подався до димісії, але тимчасовий Отаман Лівицький цієї димісії не приняв, вважаючи що „ми всі не без гріха“... Чесна людина на місці Прокоповича, з процесу і до дому би не дійшла, бо коло Судової Палати в Парижі якраз тече Сена, глибока досить у тому пункті. Але міцні люде всякі кризи душі і тіла поборюють...

(Продовження буде).

Що чувати в світі?

Франція шукає зближення з Німцями. — Після побідної війни Німців з Французами в 1870/71 р., Франція потребувала понад 30 літ, щоби видобутись з кліщів міжнародної ізоляції, в яких вона найшлась завдяки ґеніяльній політиці Бісмарка. Одначе після побіди Французів над Німцями в останній світовій війні, Німеччині вистарчило всього *десять* років щоби виховзнутись зі зелізної клямри версайсько-антантського договору. Натомість в ізоляції найшлась знова Франція. Ми вже кілька разів зясовували на сторінках „У. Г.“ *причини міжнародного французького осамітнення*, яке приневолює Француз в за всяку ціну шукати порозуміння з Німцями. На шляху до німецько французького зближення, яке в своїх наслідках щораз більше ослаблює і осамітнює в першій мірі Польщу, слід відмітити кілька чергових знаменних фактів. — Відомий французький публіцист *Жюль Завервейн*, який стоїть дуже близько до французького закордонного міністра Бріяна і в дійсности висловлює Бріянові думки, оголосив недавно у ґазеті „Матен“ широку анкету в справі проєкту Паневропи. В однім уступі цеї анкети звернутім до Німців, Завервейн переконує Німців чому вони повинні йти іменно з Францією а не з Італією. Отже: лише Франція може допомогти Німеччині економічно. Зєднати Німцям репараційні пільги, *дати їм згоду на новий етап німецьких зброень, розумно подуманих і гідних великої держави і зрештою, привернути Німеччині можливість безпосередного звязку зі Східною Прусією.* — Ця оферта Французів в бік Німеччини, висловлена з доволі авторітетного джерела підняла богато шуму — вона-ж дає Німцям майже усе, що тільки вони бажають. Що правда, Завервейн скоро зміркував, що написав трохи забогато і зачав дещо відкликувати, але зробив це доволі незручно. В дійсности він виявив цілу ціну, яку годиться заплатити Франція за приязнь, згл. невтральність Німеччини. Тих енунціяц й Завервейна перелякались передовсім Поляки, особливо тих місць, де є мова про французький дозвіл на німецькі зброєння і відібрання тзв. „польського коритара“. Але згодом прийшло ще гірше: парижський щоденник „Парі Міді“ вмістив ревеляційні матеріяли на теми *французько-німецької угоди.* Згаданий щоденник доказує, що Німеччина може відзискати усе страчене, отже *басейн Саари, кольонії, коритар і Поморе і „аншлюс“ з Австрією* — одначе мусять говорити з Францією отверто і поважно. Тільки порозуміння обох тих потуг може запевнити Европі тревалий мир. Якщо Німці є готові до поважних розмов, *французько-німецькі переговори можуть роспочатись зараз-же.* — В звязку з наведеною французькою публікацією, нім. преса приходить до висновку, що того рода французькі політичні тенденції є спрямовані проти Бріяна і Тардіє, яких політика супроти Німеччини є досить нещира. Речником тої тенденції є французькі ліві угруповання під проводом Еріо, які бачать в порозумінню з Німцями одиноку можливість запобігти небезпеці з боку Італії і недопустити до дальшого поглиблювання французької міжнародної ізоляції

Провал проєкту „Паневропи“. — Відзиви французької преси про потребу французько німецького порозуміння посилюються в міру того, як щораз більш очевидною робиться компромітація Бріянового проєкту „Паневропи“. Як відомо Бріян розіслав до всіх европейських держав (крім СССР і Туреччини) анкету і квестіонарі, в справі можливости створити цілком конкретно *всеевропейську державну спілку.* До 15 липня европейські держави мали висловитись, що вони про цей проєкт думають і чи згідні активно до творення Паневропи приступити. Розуміється, цілий паневропейський проєкт був Бріяном подуманий єдино як забезпечення Франції та її воєнних здобутків. Паневропа мала-б попросту на віки закріпити версайський договір. Оце почали напливати до Парижа перші відповіди. Ще всіх нема, але ті що вже є, не залишають жадного сумніву, що справа Паневропи є вже тепер так добре, як погребана. Відмовилась передовсім Італія, висуваючи такі домагання: 1. *Перед творенням Паневропи мусить бути переведене основне европейське розброєння.* Це домагання є безпосереднім ударом виміреним в бік Франції, бо розброєна Франція стратить усю свою теперішню політичну і господарську міць, завдяки неймовірній животности італійської і німецької раси. 2. *До Паневропи має бути притягнутий СССР.* — Це домагання знова є звернуте проти Паневропи, бо СССР розсадивби Паневропу вносячи в її склад половину Азії, — якщо взагалі не забувати, що в найглибшій своїй суті Паневропа є подумана якраз як оборонний европейський союз проти революційної Евразії. — З черги відповіли Німці. Вони домагаються: 1. *В здійсненні проєкту Паневропи має бути заключена ґарантія, яка уможливить ревізію мирових договорів і то ґарантія, яка виходилаб далеко поза рямці відносних „ревізійних постанов“ пакту Ліґи Націй.* — Отже бачимо, що в здійсненні Паневропи Німці добиваються якраз чогось зовсім протилежного як Французи, які тим шляхом хочуть іменно унеможливити ревізію версальського диктату. У французькім змислі висловилась теж Мала Антанта і Польща. На загал бачимо, що справа Паневропи зробилась черговим тереном европейських ревізіоністичних і протиревізіоністичних змагань. Супроти глибоких суперечностий, які заходять між европ. державами в розумінню Паневропи, є річю очевидною, що цей проєкт взагалі скоро забудеться. Програна Бріяна є настільки очевидна, що у Франції заєдно множаться голоси, які домаються його заміни. В льоґічнім порядку річи, на місци засудженого на смерть проєкту Паневропи тим сильніще вибивається реальна справа франко-німецького порозуміння. Але й це непевна річ бо не відомо хто запропонує Німцям більше: Італія, Франція чи... анґльо-американський капітал? Хто дасть більше з тими Німці підуть. А покищо, вони не спішаться вибирати, бо мають час.

МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИЧНІ ПОДІЇ.

Фінляндський парлямент висказав урядови довіря за арештовання комуністичних послів і за прийняття охоронних средств перед поширюванням большевицької зарази.

* * *

В більших містах надрайнської области, часто доходить до гострих зударів поміж поліцією та націоналістами, які безперервно уладжують напади на доми „сепаратистів“. Місцеві ґарнізони поліції зажадали від Берліна підмоги.

* * *

З СССР втекло на польський бік кількадесять родин, ратуючись перед московсько-большевицьким терором. Втікачі кажуть, що їх мали вивезти на Соловки, де від довшого вже часу панує епідемія червоного тифу, що нищить денно 150—200 осіб.

* * *

Військовий мавзолей вибудований недавно біля Борисова (сов. Білорусь) в честь червоної армії, вилетів у воздух в наслідок вибуху підложеної, незнаними справниками гірничої міни. Мавзолей цей мав бути відслонений 13 липня в день свята „звільнення Білорусі“.

* * *

Польський уряд повідомив большевицького посла у Варшаві, що слідство в справі атентату на большевицьке посольство у Варшаві закінчене. У висліді слідства виявилося, що бомбу підклали московські монархісти, а справник замаху після доконання його виїхав до Югославії. Чи югословянська влада видасть польському судові згаданого справника — невідомо.

Пашне вапно, відживляючі середники для худоби, аптички ветеринарійні середники домашно-господарські. Головний склад: АПТИКА під „**ЗВІЗДОЮ**“ в Перемишлі, ул. Францішканська 24.

ПРИ АПТИЦІ ДРОҐЕРІЯ.

СОЛОДКІ ЗАПАХИ В КУХНІ

то знак, що добра господиня робить запаси конфітур і соків на зиму.

Браво! Ото солодка передбачливість!

Пригадуємо час смаження конфітур, соків та компотів з трускавок, черешень, суниць, рожі, аґресту, малин, порічок, морелів, вишень і т. п.!

Фінляндія.

Молодняцко-селянський рух у Фінляндії, що останніми часами потряс цілим її державним орґанізмом, найшов собі широкий відгомін в цілій Европі і СССР. Знаменність і важність цього руху полягає в тому, що він являється одним з етапів формовання окремішної фінляндської нації з одного боку, а з другого одним з участків світового фронту боротьби села з містом, при чому фінляндське місто стало носієм інтернаціонально-большевицьких заразків, а фінляндське село взяло на себе мандат боротьби за чистоту і недоторканість національних цінностей.

Через те, що дальший розвиток подій у Фінляндії буде дуже повчаючий, не від речі буде познайомитись з тим тереном та межами серед яких той цікавий рух відбувається а з окрема з історією формовання фінляндської держави і нації.

Фінляндія начислює поверх **3** міліонів населення, при чому 87—88 відсотків становлять Фіни, яких расове походження це мішанина старо-алтайської та фіно-мадярської раси. Переважає однак фіно-мадярський чи радше монгольський елемент, який передовсім сильно заступлений Ляпонцями, що заселюють північно-західні райони Фінляндії. Опріч расових питоменностей згаданих двох рас, мали великий вплив на формовання окремої фінляндської нації також ґерманські первні, що напливали зі скандинавського півострова і злилися з попередною мішаниною. Змішання і злиття усіх згаданих расових первнів дало у висліді окремий тип, що не є подібний, (передовсім коли ходить о духове обличча), ані до Мадярів, ані до їхніх пращурів Остяків (що живуть і досі в західній Сибірі) хоча всі вони вийшли з одного жерела, ані тим більше до Шведів, Норвежан чи Німців. По вдачі є Фіни дуже повільні і добродушні і ця риса їхнього характеру кидається зразу у вічі. Найкраще про це говорять пословиці Фінляндців: „Нічого нема настільки подостатком як часу“, або „Бог подарував нам час, але нічого не сказав про те що треба спішитись“. З боку наймолодших фінляндських поколінь йде намагання переіначити і визбутися цеї риси характеру. На окрему увагу заслуговує те, що Фінляндці поголовно є дуже чесні люде. Випадків крадіжи у Фінляндії наприклад немає, збереження права власности є чине найсильніщим законом фінляндської душі. Окремою заслуженою славою тішаться Фінляндці, як люде спосібні кождочасно на найтящі жертви і посвяту для добра своєї батьківщини. І власне беззастережна любов до батьківщини і готовість посвяти дають запоруку сили і розвою фінляндської державности і нації, мимо того, що її чисельність є незначна.

Питання мови було одним з найтящих і найважніщих питань підчас формовання окремої фінляндської нації. Передовсім Фінлядія була поділена до половини минулого століття на два мовні табори. Сільське населення вживало і вживає від давен давна фінської мови, а „вищі верстви“ народу приняли за свою, мову шведську, якою щей до сьогодня послуговується певна частина міщухів. Зі зростом політичної свідомости селянських мас, стала постепенно виборювати собі вплив мова, якою говорили селяне. Боротьба за впливи мови дала один з найважніщих товчків до започаткування національно-політичного руху і до формовання окремої фінляндської нації. Не обійшлося очевидно при цьому без дуже гострих конфліктів поміж національно-фінськими кругами і шведськими яничарами. Боротьба ця була тяжка, бо шведоманє мали за собою культурну перевагу, а що найважніще релігійно-церковний арґумент і силу. Подавляюча скількість населення Фінляндії (98 відсотків) приняла зі Шведчини евангелицько-лютеранську віру. Щойно загроза московщини у всіх її постатях а з окрема большевизму і спільна боротьба за збереження політичної незалежности від Москви довели до помирення тих двох внутрішних ворожих чинників, при чому фінській первень здобув собі політичну і мовну перевагу.

Останні події у Фінляндії являються черговим успіхом національного напрямку, а разом з тим зменшенням впливів шведоманів з одного боку, а інтернаціоналістів всяких мастей (II і III інтернаціоналу) з другого боку.

Смерть грузинського націоналіста полковника князя Чолокаєва.

Дня 26. червня ц. р. помер, після тяжкої недуги визначний вожд грузинських націоналістів полк. князь Чолокаєв, відомий зі своєї революційної боротьби проти московсько-большевицької окупації Грузії.

Князь Чолокаєв народився в 1888 році. Підчас світової війни служив старшиною в 16 драґунському полку в рядах котрого здобув собі богато військових відзначень. Після революції на Сході Европи, від самих початків утворення незалежної Грузинської Держави, кн. Чолокаєв вступив в ряди національної грузинської армії, в складі якої він боротьбу з большевиками. Коли большевики окупували Грузію, кн. Чолокаєв не припинив активної боротьби з ними, зорґанізувавши сильні повстанчі загони. Повних чотири роки (1921—1924) йшла жорстока боротьба повстанців з московськими наїзниками, приспорючи її провідникові князеві Чолокаєву славу і популярність усього грузинського населення. Лише страшний терор, що його з пімсти за повстання стали стосувати большевики супроти мирного населення Грузії, приневолив кн. Чолокаєва на деякий час припинити збройну боротьбу і добровільно виїхати на еміґрацію. Від 1925 р. осів кн. Чолокаєв у Франції.

Поганий стан здоровля в наслідок тяжких ран, що він їх здобув на полі бою та вічна журба за дружину та дітей, що їх большевики взяли як закладників, не спинив ні на хвилю кн. Чолокаєва в його націоналістично-революційному активізмі і на еміґрації, де він являвся одним з провідників орґанізації „Незалежна Грузія“, що обєднувала грузинських націоналістів.

Тяжкі умови життя, моральні переживання за долю Батьківщини та підірваний стан здоровля звели в могилу грузинського національного Героя.

5. липня відбулися в Парижі панахида та похорони кн. Чолокаєва, при участи цілої грузинської кольонії.

Похорони відзначалися урочистістю та велечністю. Грузинське громадянство гідно вшанувало свойого виликого патріота. На похоронах були заступлені всі народи з теренів б. Росії, що находяться в стані непримиримої боротьби з Москвою.

Українці були заступлені представниками ріжних груп та орґанізацій. Між іншими: Інж. М. Сціборський, ґен. М. Капустянський, проф. Шульгин, ґен. Удовиченко, Інж. Шулицький та інші.

Характерно, що навіть московська еміґраційна преса змушена була відмітити величезні заслуги кн. Чолокаєва в його боротьбі з большевиками, без огляду на це що Покійний, як борець за незалежність Грузії, був активним ворогом всякої Москви. Українські націоналісти особливо відчули ту втрату, що її зазнали зі смертю кн. Чолокаєва наші приятелі грузинські націоналісти. — *В.*

Лист з Омекуру

(Франція).

Наближується знова час, коли справа оборони прав української національности стане на порядок денний в Лізі Націй. Пересвідчені гірким досвідом минулого, коли то на захист інтересів еміґрації в Лізі Націй управнив себе „міністр УНР“ п. Шульгин, — українські еміґранти на ріжних теренах взялися до справи обрання такого кандидата, якийби був в стані незалежно від „союзних нам держав“ та від міркувань „вищої політики“ представляти інтереси соборницької еміґрації в цілому, на форумі Ліґи Націй. Ріжні орґанізації громадського характеру обрали таким кандидатом *Інж. Дм. Андрієвського,* Голову Національної Ради в Бельгії.

Ґрупа українських громадян в Омекурі, належно розуміючи вагу справи, і необхідність мати в Лізі Націй своїм представником делеґата соборницької еміґрації, вирішила підперти кандидатуру Інж. Андрієвського і для того заініціювала збори цілої кольонії в Омекурі. Ніби годі було сподіватися, що цей користний почин зустріне які-будь перешкоди! Але сталося інше. Місцеві прихильники групи А. Лівицького виказали активний спротив кандидатурі Інж. Андрієвського і зачали серед кольонії аґітацію. Не цілком певні в своїх позиціях, вони вислали речинцеву депешу до Ґен. Ради у Париж, орґанізації яка старається грати ролю „керуючого центру еміґрації“ а в дійсности являється екзекутивою групи А. Лівицького.

Від Ґен. Ради прийшов телеґрафічний наказ „тащить і не пущать“ Інж. Андрієвського до Ліґи Націй, яко „представника націоналістів“ які руйнують корисну працю УНР. „Для пущей важности“ телеґраму підписав „за голову Ґен. Ради“ ґен. Удовиченко (і ти, Брут?!...), та п. Косенко уенерівський „Фіґаро“, скрізь поспіваючий, де „пахне націоналістами“ але все не до речі, та не до сенсу... Але наказ не допоміг! Збори кольонії подавляючою більшістю ухвалили видати мандат на представництво їх в Лізі Націй Інж. Андрієвському. Треба вітати вияв свідомого відношення кольонії в Омекурі до так важливої справи як оборона соборницьких прав української еміґрації перед Ліґою Націй. — *О.*

По всій Україні.

Північно-Західні Землі.

Профанація української пісні. — В лютому місяці б. р. відбулися в Луцьку під протекторатом Волинської Шкільн. Кураторії курси „інсценізації народної пісні для українських селянських народніх хорів“ чи краще висловимося: „курси співочого реґіоналізму“. Курсантами були здебільша народні учителі, що мусіли не легковажити „полеценя“ кураторії. А оце в червні місяці з ініціятиви тієїж Волинської Шк. Кураторії, за *допомогою* Пов. Соймику відбувся концерт сільських народн. хорів Здолбунівського повіту.

Концерт мав виявити наслідки „курсів“ і заманіфестувати польсько-українське співжиття на мистецькому полі. Мовляв: з політикою, кооперацією, шкільництвом не повелося, почнемо „співжиття“ від пісні. Поки там „хлопі“ зрозуміють в чому діло. Звичайно зайвим додавати, що 6 хорів, які виступали на концерті не є заснованими після отих курсів „славетних“, існують віддавна. Тільки тепер зважилися на соймикові кошти „і світа зобачити і себе показати“. — Учителі їхали на той концерт „страха ради юдейска“, дяки бажаючи виріжнитися (а якже!) „українській справі“. Як один хвалився: „Співаємо тільки одну польську пісню, а то все українські“. Бідака не розумів що булоб куди краще, колиб він співав усі польські і не профанував українські пісні. Хористи — селяни, яким дуже подобалася роля пропаґаторів української пісні (в широких штанах). Бракувало тільки здорового розуму. Репертуар хорів дуже гармонійний: кілька українських пісень, кілька „малоросійських“, („Дівка в сінях стояла“... „Гречаники“), ну і польських. Програма аж очі хапала: „Ой пряду, пряду“... і „Cztery mile za Warszawą“, або „Зашуміла ліщинонька“... і „Ty ze mnie szydzisz“..., або „Ой гаю, мій гаю“... і „Nasi karpaccy bracia górale“. В той час, коли на селі не можна відбути ані одної вистави, тихже самих „хлопуф“ вже під фірмою „почцівих українцуф“ женуть табунами до міста на концерти. Контраст за великий... — Дивуватися тільки треба національному анальфабетисмові деяких громадян-українців, що ішли слухати концерт мовляв мистецтво з політикою немає нічого спільного.

За оборону своєї церкви. — Минулого року в липні доконано наїзду на село Павловичі на Холмщині, де силою зруйновано православну церкву. При кінці червня ц. р. відбулася судова росправа проти 44 підсудних мешканців села Павловичі, що мали ставити опір і не хотіли дозволити руйнувати церкви. Росправа не виявила хто властиво дав наказ до її руйнування. Адміністративна влада випирається цього, а поліція заслонюється якимсь блище невідомим телефонічним наказом, що його мав дати заступник грубешівського старости. З другого боку є докази, що староство мало навіть дати 500 золотих на кошти руйнування церкви. Де однак поділися ці гроші, невідомо, бо робітники заняті при розбираню церкви щей досі не дістали заплати. Словом старий випробуваний спосіб: Ніхто нічого тепер не знає, але те що найважніще зроблено — церкви в Павловичах нема. Ціль осягнено а опріч того тягнеться до відповідальности невинних людей, які протиставились виконню анонімового доручення. З огляду на те що зі зізнаннях поліцаїв, як свідків, вийшла нечувана плутанина, росправу відложено для переслування дальших свідків прокураторських і оборони.

Одної гієни менше. — В Луцьку перестала виходити большевицька ґазета „Поступ“, що була орґаном Сельроба (лівиці).

Несподівані союзники. — Кацапська партія „Руское Національное Обєдіненіе“ рішила не виставляти своїх кандидатів при доповняючих виборах в Ковельській окрузі. Своїм прихильникам і членам радить ця кацапська партія голосувати на 18-ку (бльок непольських народів).

Ювілейне свято і збори „Взаїмної Помочі Укр. Вчительства. Дня 7 і 8 липня відбулися ці дві важні події в життю українського Вчительства. Ювілей пройшов величаво при масовій участи вчительства і запрошених гостей. Осередною точкою свята була поява і промова представника укр. вчительства Закарпатської України п. Ворона з Рахова.

Радянська Україна.

Селяни нищать комуну — АЕТ повідомляє шо в Шевченківській окрузі на Київщині, селяне силою до будинку рільної комуни, а коли комуністи стали втікати, хтось з юрби стрілив до них, при чому трох комуністів вбито а трох ранено. На другий день найшли трупа голови комуни Буравського, якого селяне повісили на сухій гилящі.

„Свобода“ Президія Виконавчого Комітету комуністичної партії б. Україн видала заборону будувати на Україні нові церкви. З цього видко, що брехнею є твердження большевиків будьтоби безбожницька акція мала на селі великі впливи.

На Закарпаттю.

Орґанізаційний рух. Засновування все нових „Січей“ по селах Закарпаття ставить перед тими товариствами вимогу обєднатись і створити керовничий Січовий осередок. В тому теж напрямку йдуть тепер власне заходи. За останний час Т-ва „Січ“ майже у всіх селян на Гуцульщині та в богатьох селах інших районів.

Ювілей Ірени Невицької. 1905 — 1930. — Ювілатка виступила на літературно-громадську сцену в найбільш тяжких для Закарпаття часах, а саме тоді коли мадяризація інтеліґентних кругів нашого населення Закарпаття святкувала тріюф, коли чорний ворон резиґнації і упадку духа розпростер свої зловіщі крила над безпросвітним закарпатським краєм. В такий то час Невицька почала свою вельми тяжку піонірсько-місіонарську громадську та літературну працю. Її писання та вся її діяльність, що були одними із перших звонів, що будили Закарпаття до нового життя, були приняті величезною більшістю Її земляків, а з окрема інтеліґентів, — як дзвони єресі. З того приводу довелось Ювілятці пережити чимало прикростей від своїх та шалену нагінку з боку Мадярів. Та такий шлях судився усім місіонарам і ним йшла Шановна Ювілятка в повній свідомости своїх завдань та ролі. І це завдання, що його Вона виконала ставить її в перших рядах великих патріотів, передвісників нових дій в життю нації, здобувців нових просторів духа для розгорнення її творчих сил. Дотеперішний літературний дорібок Ірени Невицької це поверх десятка сценічних картин і пєс, що становили до недавна майже одинокий репертуар наших драматичних гуртків. Опріч пєс писала вона патріотичні і принагідні поезії, казки, тощо, поминаючи її публіцистичні публікації, що відограли дуже важну ролю, передовсім при формованню кадрів її прихильників та однодумців. Найцінніщий Її твір, це роман „Правда побідила“, до якого сюжет взятий з римських часів пересідування християн. Найновіщий Її твір, це драма „Огонь“, що незабаром має бути виставлена на сцені ужгородського театру. Громадська Її діяльність лишила незатертий слід передовсім на Пряшівщині, де кожде товариство, це твір Її ініціятиви і рук.

Новинки.

Цукор замість горівки. — Одною з найбільших болячок, які переслідують людство від найдавніщих часів — це безперечно піянство. Тому теж заборона уживання алькогольних напитків, міститься навіть в релігійних книгах. Коли застановимося глубше над нещастєм, яке поширює цей погубний наліг, прийдемо до переконання, що виряджує він людству о много більші шкоди, чим всі епідемії разом взяті. Цілковитий занепад родинного життя, деґенерація, нужда — оце сумний білянс замилування до горівки і інших напитків, які містять в собі алькоголь. Боротьба з піянством є, на жаль, дуже тяжка. Всілякі устави, які ограничують споживаннє алькогольних напитків, або навіть забороняють взагалі виробу і продажі алькоголю, не осягають відповідних наслідків, стають причиною до укривання алькоголю перед контролею офіціяльних чинників, потаємного виробу алькоголю, загруваннє людей денатуратом, тощо. Позатим всілякі заборони підносять лише ціну, не впливають однак цілковито на упадок консумції, позбавляють держави жерела свойого доходу. — Бачимо з цього, що боротьбу з алькоголем належить вести в зовсім інший спосіб, коли хочемо осягнути додатній вислід. В першій мірі є конечна відповідна пропаґанда, а передовсім належить застановитися над причинами цього замилування людей до алькоголю. Чоловік, головно цей, який находиться в злих матеріяльних обставинах, шукає хвилі забуття і цю ціль осягає якраз завдяки вживанню горівки. Як звичайно сходяться товариші в кнайпі, випють собі кілька чарочок, набирають кращого гумору і заплативши суму, за яку моглиб прожити кілька днів, вертають до сірого, буденного життя. Коли говоримо про горівку, на спеціяльну увагу, заслугує факт, що люде, які консумують відносно велику скількість цукру, немають спеціяльного замилування до алькоголю, а навіть є більш відпорні на його наслідки. Позатим належить тямити, що споживаннє солодких річей, поправляє значно чоловікови гумор, заохочує при цьому до дальшої праці. Натомість горівка відгриває ролю наркотику, в даній хвилині підбадьорює, опісля однак наступає ще більше вичерпаннє сил, чим перед спожиттєм. — На щастє однак зростає у нас постепенно споживаннє цукру, а упадає консумція алькоголю. Цей послідний нищить витревало орґанізм, цукор натомість скріпляє його, і є при цьому о много дешевший. Статистика виказує, що мешканець нашого краю, який уживає горівки, видає річно три рази більше грошей на алькоголь, чим на цукор. Треба рівнож памятати, що горівка, споживана навіть в найменьшій скількости, нищить систематично орґанізм. Вже перед війною існували за кордоном, а навіть у нас спеціяльні народні чайні, в яких можна було одержати за кілька сотиків шклянку кави або чаю. Товариші могли там стрінутися, поговорити собі в чистій, милій кімнаті, не видавали при цьому богато грошей і не нищили орґанізму. Тому конечним є і під цю хвилю, орґанізувати цього рода домівки. Є вони тим більш потрібні, бо війна і час, який наступив по ній, вибили з русла цілковито суспільне життя і поодиноких людей. В цих домівках можнаби за незеликою оплатою (без зарібку), одержати какао, каву, чай, овочеві вироби, тісточка та інші річи, що мають в собі так потрібний для орґанізму цукор. Тому лише збільшена консумція цукру збереже народні маси перед налоговим алькоголізмом, і дасть суспільності здорових і здібних до витревалої праці людей.

„Гокус-покус“ в тюрмі. В одній тюрмі в Анґлії відбулося представлення, на якому виступав перед зібраними вязнями та персоналом тюрми „чудотворний“ штукар (очевидно зі „світа“). Це діялося перший раз в згаданій тюрмі, ну і правда — останній раз, бо конець представлення був дуже поганий так для „публики“ як теж і для „чудотворця“. Як тільки представлення почалось — дозорці, їхні жінки і діти були захоплені штукарем, що з незвичайною зручністю велів зникати предметам. На вязнів однак це не робило надзвичайного враження. Але в дальшому ході представлення здобув собі штукар подив також серед деякої частини вязнів. А саме тою точкою програми, що збудила їхній подив було уміння штукаря видобувати з нічого гроші. Він витягав їх з кождого кутка салі, з рур центрального огрівання, з водопроводу, зі стін, зі шапок глядачів, з ґузиків їхніх одягів, а навіть з носа одного вязня, що очевидно спричинило бурю оплесків і подиву серед більшої частини глядачів. Ця точка так усім подобалася, що „чудотворець“ мусів її повторити. Коли однак він взявся повторяти свою штуку, нагло стримався і перервав представлення, бо на салі серед глядачів найшовся грізний конкурент „чудотворця“. Вичарувані з „нічого“ гроші нераз, невідомо куди і де пропали, а було цих грошей біля сотки самими дрібняками. Тюремні дозорці почали робити ревізію серед тих, що стояли найблище „чудотворця“. Тоді виявилося, що ті гроші, що їх „чудотворець“ видобував з носа одного вязня опинилися не знати коли і як в цілости в черевикові тогож вязня. Ці гроші віддано „чудотворцеві“, який зарікся більше робити свої „гокус покуси“ в тюрмі, бо як він заявив, йому бракує натхнення виводити свої штуки перед такими глядачами.

Де є межі для людської фантазії? В Амстердамі існує світовий поліційний музей, який має безліч відділів і величається тим, що в ньому є зібране усе злодійське приладдя. Між іншими існує там відділ де зібрані всі засоби якими перепачковують злодії (шмуґлюють) через границі ріжні товари, або з копалень, золото, дорогоцінне каміння, тощо. На підставі даних музею, що видає окрему свою ґазету, приймає поліція, чи приватні власники копалень самоохоронні заходи. Тимчасом в останніх часах людська фантазія придумала ще один з безконечного числа спосіб пачкування. Було це в копальні діямантів в Африці. Один з робітників цеї копальні наразив підприємство на шкоду 2 міліонів фунтів штерлінґів, шляхом крадіжи діямантів. Треба знати, що кождий робітник після скінчення праці бував дуже точно оглядний, і обтрушуваний на всі лади і способи спеціялістами-контрольорами, так що є виключене, щоби він міг взяти зі собою хочби малесенький відламок дорогого каміня. А все таки людська фантазія отворила собі нові дороги і можливости. Отож робітник-злодій мав товариша мурина, у якого була мала розумна собака. Робітник в порозумінню зі своїм приятелем, вшили для собаки камізольку, яка щільно прилягала до тулова собаки. Собаку вони обстригли а камізольку оту помалювали так що вона не відріжнялася нічим від решти шкіри. Оця собака відводила кождого раня робітника до копальні і деякий час там біля нього вешталась. За той власне час, робітник запихав діямянти під камізольку пса, а потім гнівно проганяв її геть від себе. Собака бігла прямо до приятеля, який ростинав камізольку і витягав діяменти. Собачка діставала за те трохи костей, а два приятелі збили при допомозі собаки величезний маєток. Недавно викрився отой дотепний спосіб пачковання, але обидва приятелі були вже за далекими незнаними горами.

Ще одна історія зі собакою. — Командор Бирд, мав вірного приятеля, малу собачку фокстерієра, з якою відбув він усі свої підбігунові експедиції. Командор беріг собаку як око в голові, а собака віддячувалася командорові такоюж любовію та привязанням. Усю тяжку дорогу пройшла собака з ним, і ані не замерзла в підбігунових околицях, ані її медведі не заїли, ані не впала в глибокі провалля ледівців. Аж після тріюмфального повороту командора Бирда до Нюйорку, переїхало її на вулиці звичайне авто. Собака здохла, а командорові Бирдові смуток ляг на душу і він заявив, що без собаки він ледви чи вибереться ще раз в далеку дорогу.

Дитина і кітка. — Одна жінка в Берліні хотіла віддати свою дитину до захисту для плекання. Одначе влада їй це заборонила, бо у неї в хаті було три кітки. Чи влада руководилася симпатіями до тих кіток, чи навпаки боялася, що ці три кітки займуть стільки материнського тепла у жінки, що з нього не лишиться нічого для дитини — невідомо. Але жінка була уперта. Звернулася вона до товариства приятелів звірят і щойно завдяки заходам згаданого товариства, дозволили жінці віддати дитину до захисту.

Розумні жінки і дурні мущини. Директорови жіночого університету в Сан Франціско трафилася велика неприємність і то зовсім несподівано. Він не дивлячись на те, що мав посаду завдяки тому, що жінки захотіли вчитись на університеті сказав прилюдно таке: Найздібніщі дівчата, це найпоганіщий матеріял на жінок-матерей. Коли це дійшло до відома широких кол жінок, грянула ціла буря протесту проти такого твердження директора, а навіть появилася домагання усунути директора з жіночого високоцікільного заведення. Слово по слові і ціле місто поділилося на два табори. Обидві сторони стали бігати від одного визначніщого громадянина до другого з проханням скласти заяву, що він думає про вартість учених жінок, як матерей. Війна ота тревае вже кілька місяців, а кінця її не видко. Здавалося що вже виграли оборонці учених жінок, коли нараз один найвизначніщий лікар заявив, що згідно зі законами природи розумні жінки виходять заміж за дурних мущин. Тому, що згаданий лікар був спеціялістом від жіночих недуг, оголосили жінки бойкот на нього і хто зна чи згаданий лікар не буде мусіти переіначити свою спеціяльність. Таке то нещастя зачіпив собі директор і довів до пересварення майже цілого населення міста.

Манія рекордів. Не має тижня а може й дня, щоби хтось не ставив нових рекордів. Один молодий хлопець, кравецький челядник в Берліні вичитав недавно, що якийсь купець потрафив виписати на звичайній кореспонденційній карточці 98 рядків, в яких помістилося 6083 слів і в той спосіб осягнув рекорд. Ця відомість штовхнула хлопця попробувати побити рекорд купця. Він купив собі карточку і гостре перо та став писати. Писав 4 і пів годин і за той час виписав на карточці 6254 слів (майже 20 сторінок з одної повісти). Весь клопіт хлопця в тому, що досі він не найшов такого уряду якийби захотів обчислити і потвердити йому йото рекорд.

Кінотеатр „Редута“ в Народ. Домі ул. Костюшка 3 від 14.|VII.: *Індійська кров.* — Від 17.|VII. *Парада над парадами.*

Надіслане.

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ
ординує у внутрішних і жіночих недугах
в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II
(площа на Брамі).
КВАРЦЕВА ЛЯМПА. ХЕМІЧНІ АНАЛІЗИ.
Просвітлювання Рентґеном.

До продажі площа під будову в Перемишлі, при вул. Словацького над цегольнею Тайха, по 1—1½, доляра за сяжень, платні протягом 1 року. — Семен Дмитраш, Перемишль — Сєнна 8.

На продаж реальність
в Перемишлі, при вул. Сєнній 27.
мурований, партеровий дім
і около 900 сяжнів огороду.
Оферти до Адміністрації Укр. Голосу під „Przemysł“.

TH. SCHOTT
СП. З ОГРАН. ВІДПОВІДАЛЬН.
WARSZAWA — ul. Św.-Krzyska 18.
Тел. 325-81. — Адрес телеґр.: TESO, Warszawa.
ПОРУЧАЄ:
МОТОРКИ нафтово-бензинові Sendling від 2—10 КМ.
МОЛОТІЛКИ моторові з повним чищенням і сортованням зерна.
ШРОТІВНИКИ комбіновані з ТИСКАЧАМИ „SAXONIA“.
КРУЖЛІВКИ до молока DROTT, SVEA, SUPREMA, FLOTT.
МАСНИЧКИ дубові.
Проспекти, цінники і всякі вияснення на жадання.

Памятай! А Ти?
що богато читачів „Україн. Голосу“ вже мають наші добрі годинники по ціні 5 з. 89 сот. (замісць 25 зол.) На листовне замовлення висилаємо почтою плоский годинник, виреґульований до мінути з 10 літною ґваранцією; 2 шт. — 11 з. 50 с. 4 шт. — 22 з. 68 с.; ліпший ґат. 6·50 і 7·50 і 9·50, годинник з світячим циферблятом 8·50 і 10·50 з нового франц. золота 9·95, 12·—, 14·50, критий Анкер 14·75, 17·—, 19·—, 23·—, 28.— знаної марки „А Мозер“ з довголітною ґваранцією 17·35, 18·75, 22·—, ті самі з фр. нового золота 24·50, 28·50. На руку муж. або дамс.: 9·30, 12.–, 14·— з світячим циферблятом 17·75, 18·—, 23·—. Столові будильники 10·65, 11·85. Ф-ми „Junghaus“ 14·50 зол. Ланцюшки з імітації злота 1·50, 2·50, 4·—, 5·— Загр. бритва 5·75, 7·75 і 9·75 зол. Машинки до стриження волосся з запас. гребін. 8·95, 10·95 і 11·95 зол. За кошта пересилки платить купуючий. Адресувати: Przedst. szw. zeg. ED. JAKUBIŃSKI, Warszawa pl. Napoleona, oddz. 17. skr. poczt. 237.

Коли хочеш набути порошку від болю голови з „когутиком“ „Migreno-Nervosin“, треба жадати їх в оригінальних опакованнях Ґонсецького, знаних від трийцяти літ. При закупні порошків з „когутиком“ „Migreno Nervosin“ звертайте увагу на опакування і відкидайте настирливо поручувані порошки на перший погляд подібні до наших.

ЖАДАЙТЕ
у всіх кооперативах
МИЛА
Кооперативної Фабрики
„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Уживайте
ЕЛЄҐАНТ
бо се найліпша паста
до обуви
і своя
ЛЬВІВ, Кордецького 51.

Купуючи паперці до курення
„КАЛИНА“
в одинокої української кооперативної фабрики
„Будучність“ в Тернополі.
Причиняєтеся до розросту рідного промислу і даєте заробіток українському робітництву

ПІТ І НЕМИЛИЙ ЗАПАХ
з РУК, НІГ і ПАХ
усуває знаний, незаступимий від пів віку
також хоронить перед відпріванням
SUDORYN w PUDEŁKU z SITKIEM.
FABRYKA CHEM.-FARMACEUTYCZNA „AP. KOWALSKI“ WARSZAWA
Вистерігатись наслідувань подібних назв.

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський. З друкарні Кнолєра і Сина в Перемишлі.